

Letnie wyjazdy wypoczynkowe uczniów 2019

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od 1993 roku w naszych sondażach pytamy, czy uczniowie będący członkami gospodarstw domowych naszych respondentów podczas letnich wakacji wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania, a jeśli nie wyjeżdżali, to jakie były powody rezygnacji z tej formy letniego wypoczynku. W 2016 roku dołączyliśmy pytanie o dłuższe wakacyjne wyjazdy, trwające co najmniej dwa tygodnie, oraz pytania o kierunki wyjazdów.

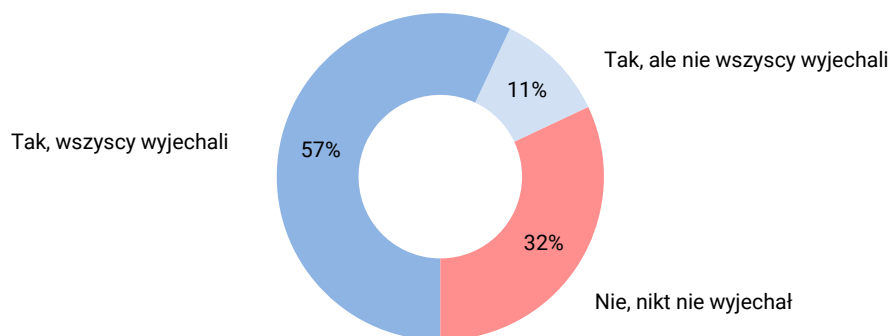
SPOŁECZNY ZASIĘG I KIERUNKI CO NAJMNIEJ TYGODNIOWYCH WYJAZDÓW WAKACYJNYCH

Po poprzednim roku – rekordowym, jeżeli chodzi o odsetek gospodarstw domowych, które podczas letnich wakacji wysłały dzieci w wieku szkolnym na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania – nastąpiło wyraźne ograniczenie zasięgu tej formy wypoczynku i powrót do poziomu notowanego w latach 2016–2017. W tym roku¹ podczas letnich wakacji na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania wyjechali uczniowie z nieco ponad dwóch trzecich (68%) gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym. W porównaniu z ubiegłym rokiem jest to o 6 punktów procentowych mniej. Jeszcze bardziej zmniejszył się odsetek gospodarstw domowych, z których na co najmniej tygodniowy wypoczynek letni wyjechały wszystkie dzieci w wieku szkolnym (spadek z 65% do 57%). W porównaniu z 2018 rokiem wyraźnie więcej gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, deklaruje, że żadne z nich nie wyjeżdżało podczas letnich wakacji na wypoczynek trwający minimum tydzień (wzrost o 6 punktów procentowych – do 32%), nieco przybyło też tych, którzy deklarują, że nie wszystkie dzieci skorzystały z takiego wypoczynku (wzrost z 9% do 11%). Warto jednak zaznaczyć, iż piąty rok z rzędu w przypadku większości badanych gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, wszystkie z nich wyjechały na co najmniej tygodniowy letni wypoczynek poza miejsce zamieszkania, natomiast w latach 1993–2013 te odsetki były znacznie niższe.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (352) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 12–19 września 2019 roku na liczącej 936 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Na pytania o wypoczynek uczniów odpowiadali respondenci z gospodarstw domowych, w których są uczniowie (N=227).

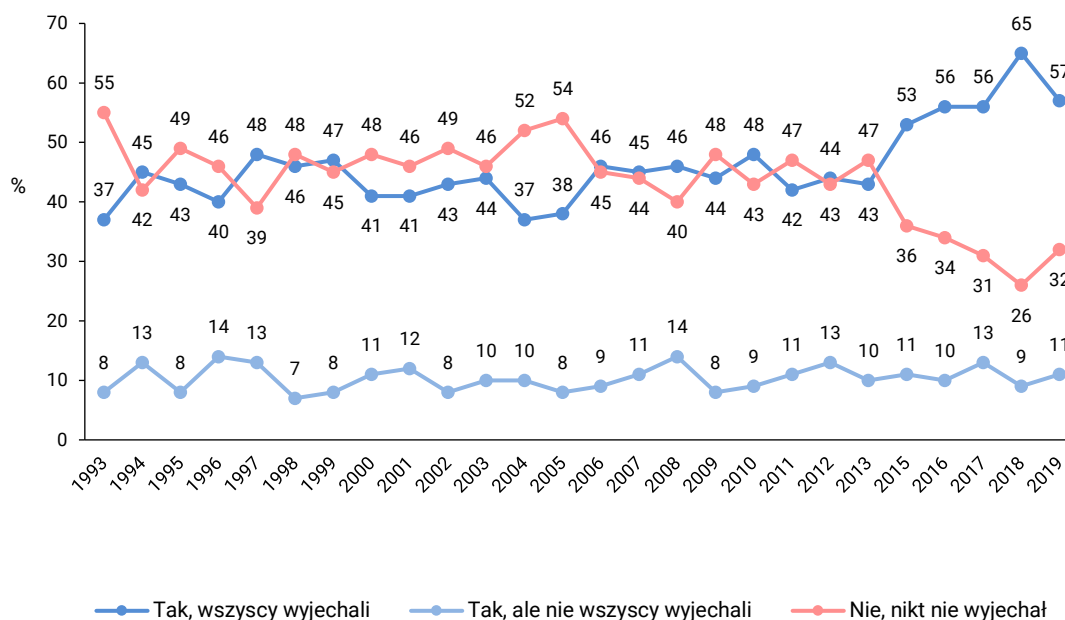
RYS. 1. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH, W KTÓRYCH SĄ UCZNIOWIE

RYS. 2. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH, W KTÓRYCH SĄ UCZNIOWIE

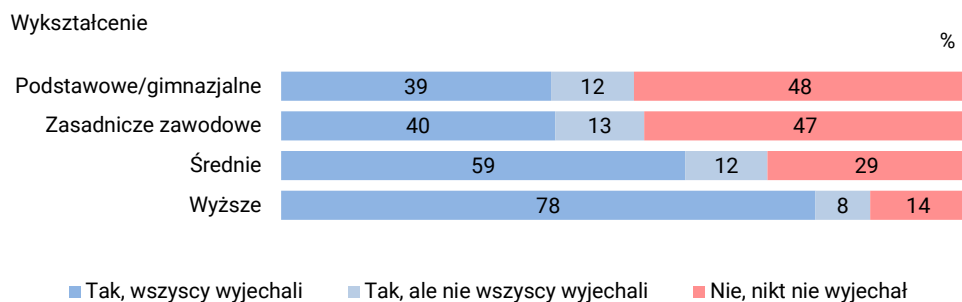

* W latach 1993–2003 pytanie było zadawane tylko rodzicom dzieci w wieku szkolnym. Od 2004 roku odpowiadają na nie wszyscy wylosowani członkowie gospodarstw domowych, w których są uczniowie (w tym roku było to 227 osób)

Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych² wynika, iż obecnie czynnikiem najbardziej różnicującym deklaracje dotyczące korzystania przez uczniów z przynajmniej tygodniowego wypoczynku wyjazdowego w czasie letnich wakacji jest poziom wykształcenia respondentów. W szczególności, o ile w gospodarstwach domowych respondentów z wyższym wykształceniem co najmniej tygodniowe wyjazdy wakacyjne uczniów są niemal powszechne (78% deklaruje, że korzystali z nich wszyscy uczniowie, a tylko 14%, że nikt nie wyjechał), to blisko połowa badanych z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym lub zasadniczym zawodowym twierdzi, że żadne dziecko w wieku szkolnym z ich gospodarstwa domowego nie wyjechało na takie wakacje (odpowiednio 48% i 47%).

CBOS

RYS. 3. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

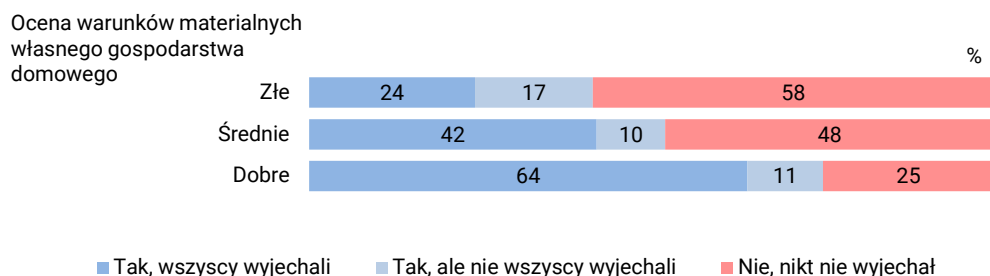

Korzystanie przez dzieci z co najmniej tygodniowego letniego wypoczynku poza miejscem zamieszkania wyraźnie różnicuje także sytuacja materialna gospodarstwa domowego. O ile w większości (64%) gospodarstw domowych, które dobrze oceniają swoje warunki materialne, na taki wypoczynek wyjechali wszyscy uczniowie, to większość (58%) żyjących w złych warunkach i blisko połowa (48%) deklarujących średni poziom życia nie wysłała na taki wypoczynek żadnego dziecka w wieku szkolnym.

² Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

CBOS

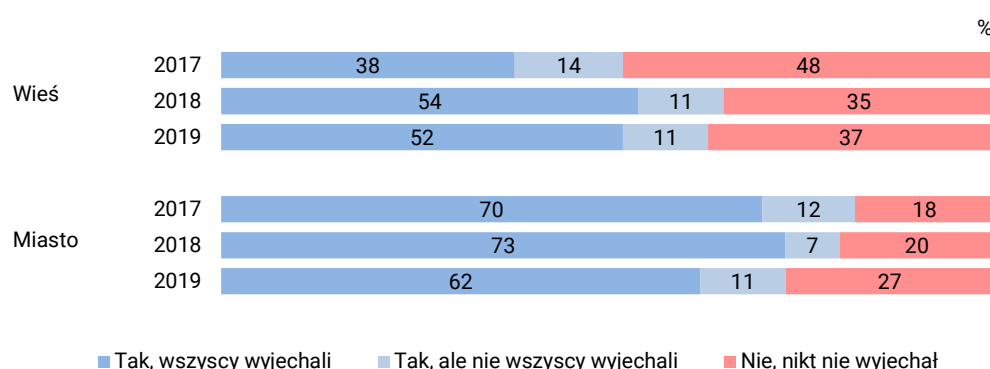
RYS. 4. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

Warto dodać, iż w tym roku po raz pierwszy nie wystąpiły pod tym względem istotne statystycznie różnice pomiędzy miastem a wsią, które wyraźnemu zmniejszeniu uległy już przed rokiem. Choć nadal dzieci miejskie mają większą szansę wyjechać latem na wakacje niż dzieci wiejskie, to ze statystycznego punktu widzenia ta różnica jest obecnie nieistotna. Za ogólny spadek odsetka gospodarstw domowych wysyłających dzieci na co najmniej tygodniowy wypoczynek letni poza miejsce zamieszkania odpowiada spadek popularności takiej formy wypoczynku wśród mieszkańców miast. Warto tu też przypomnieć, iż ubiegłoroczny ogólny wzrost odsetka rodzin, które wysłały swoje dzieci na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania, wpływ miało rozpowszechnienie tej formy wakacyjnego wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej wśród rodzin zamieszkujących na wsi.

CBOS

RYS. 5. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

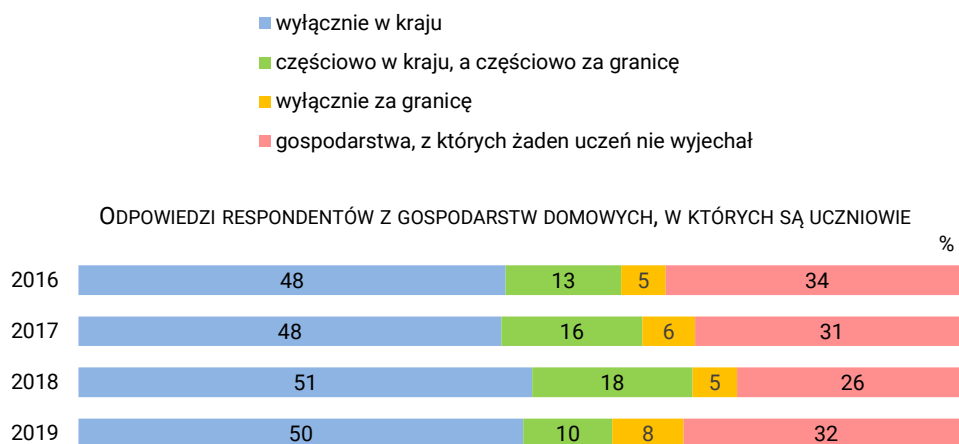

Podobnie jak w poprzednich latach w większości przypadków co najmniej tygodniowe wyjazdy wypoczynkowe uczniów były realizowane w kraju – łącznie na terenie Polski wypoczywali uczniowie z 60% gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, co stanowi 88% gospodarstw,

z których przynajmniej część dzieci wyjechała na taki wypoczynek. Na ogół są to gospodarstwa wysyłające dzieci wyłącznie na wypoczynek krajowy. Za granicą przez co najmniej tydzień wypoczywały dzieci z 18% badanych gospodarstw, przy czym w przypadku 8% były to wyłącznie wyjazdy zagraniczne. W porównaniu z poprzednim rokiem praktycznie nie zmienił się odsetek gospodarstw domowych wysyłających dzieci w wieku szkolnym wyłącznie na wypoczynek krajowy, nieco przybyło natomiast tych, które fundowały dzieciom wyłącznie wyjazdy zagraniczne. Mniej rodzin niż w poprzednich latach wybierało w trakcie ostatnich letnich wakacji dla swych podopiecznych zarówno wyjazdy krajowe, jak zagraniczne.

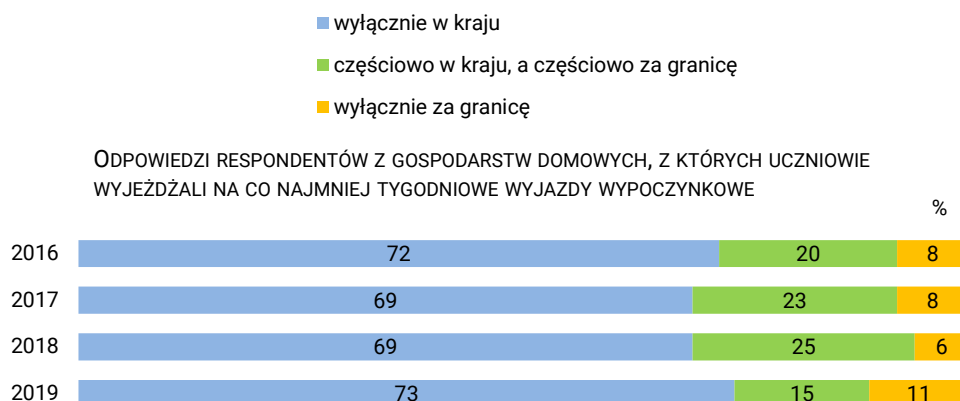
CBOS

RYS. 6. Co najmniej tygodniowe wyjazdy uczniów:

CBOS

RYS. 7. Czy były to wyjazdy:

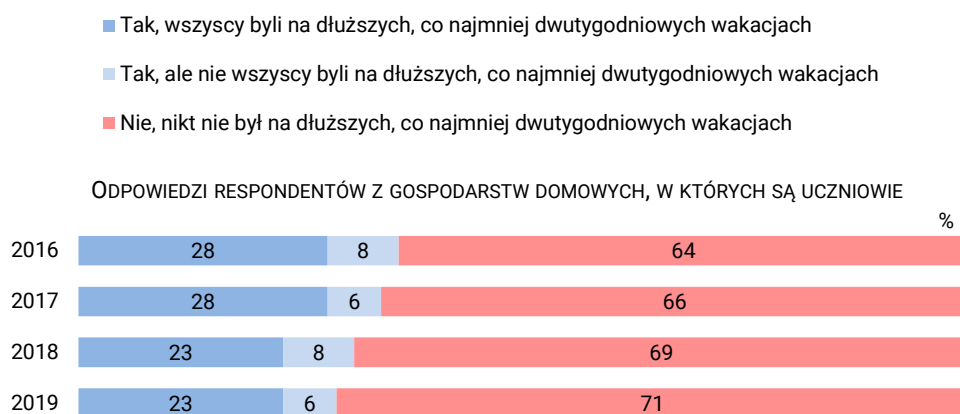

SPOŁECZNY ZASIĘG I KIERUNKI CO NAJMNIEJ DWUTYGODNIOWYCH WYJAZDÓW WAKACYJNYCH

W 2016 roku do pytania o wyjazdy wypoczynkowe trwające minimum tydzień dodaliśmy pytanie o dłuższe wyjazdy wakacyjne uczniów – trwające co najmniej dwa tygodnie. W tym roku – mimo niewielkiego spadku popularności co najmniej tygodniowych wyjazdów wypoczynkowych – zasięg dłuższych, co najmniej dwutygodniowych wyjazdów utrzymał się na niemal niezmiennym poziomie w stosunku do ubiegłego roku. W trakcie ostatnich letnich wakacji 29% gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, wysłało uczniów na co najmniej dwutygodniowy wypoczynek (w porównaniu z ubiegłym rokiem spadek o 2 punkty procentowe), przy czym w przypadku 23% (bez zmian) wszystkie dzieci były na co najmniej dwutygodniowych wakacjach poza miejscem zamieszkania. Generalnie rzecz biorąc, podobnie jak we wcześniejszych latach, jeżeli już gospodarstwo domowe decydowało się wysłać uczniów na co najmniej dwutygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania, to na ogół wyjeżdżały wszystkie dzieci lub młodzież w wieku szkolnym.

CBOS

RYS. 8. Czy w tym roku uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego byli poza miejscem zamieszkania na dłuższych wakacjach, trwających co najmniej dwa tygodnie?

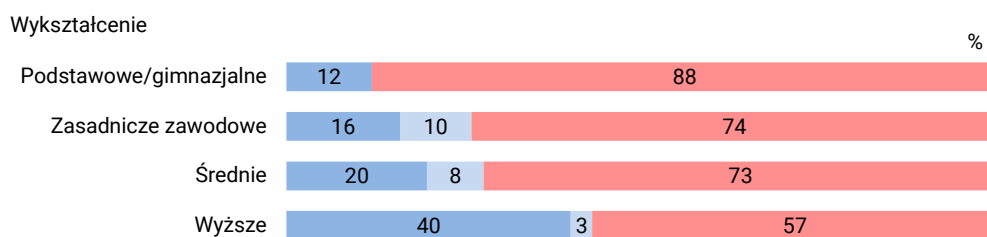

Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych wynika, iż czynnikiem najbardziej różnicującym korzystanie przez uczniów z przynajmniej dwutygodniowego wypoczynku wyjazdowego w czasie letnich wakacji – tak jak w przypadku wszystkich wyjazdów trwających co najmniej tydzień – jest poziom wykształcenia. Największą szansę skorzystania z takich wyjazdów mają dzieci z gospodarstw domowych badanych z wyższym wykształceniem, a najmniejszą – uczniowie z rodzin respondentów z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym.

CBOS

RYS. 9. Czy w tym roku uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego byli poza miejscem zamieszkania na dłuższych wakacjach, trwających co najmniej dwa tygodnie?

- Tak, wszyscy byli na dłuższych, co najmniej dwutygodniowych wakacjach
- Tak, ale nie wszyscy byli na dłuższych, co najmniej dwutygodniowych wakacjach
- Nie, nikt nie był na dłuższych, co najmniej dwutygodniowych wakacjach

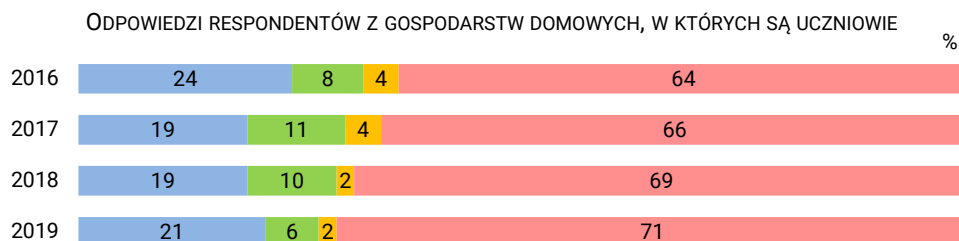

Tak jak w poprzednich trzech latach w większości przypadków co najmniej dwutygodniowe wakacje poza miejscem zamieszkania spędzane były przez uczniów wyłącznie w kraju. Nieznaczne zmniejszenie się w stosunku do ubiegłego roku odsetka gospodarstw domowych, z których uczniowie wyjechali na co najmniej dwutygodniowy wypoczynek, w nieco większym stopniu wiąże się ze spadkiem odsetka wysyłających dzieci na wypoczynek zagraniczny (spadek o 4 punkty, do 8%) niż krajowy (spadek o 2 punkty, do 27%).

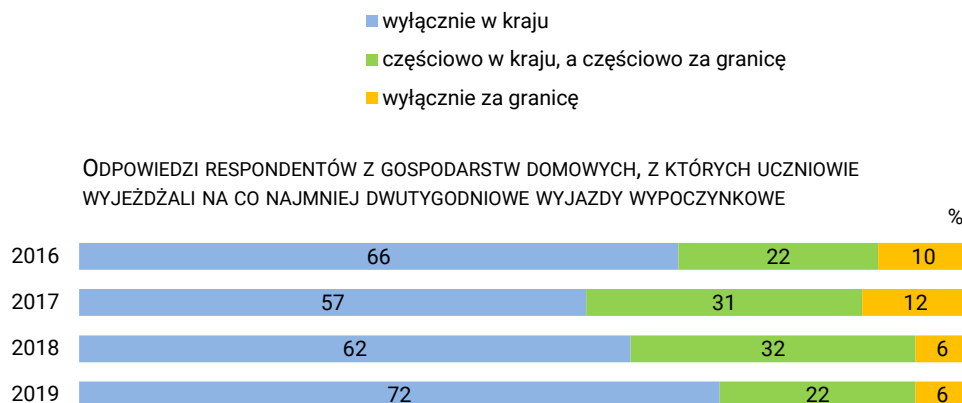
CBOS

RYS. 10. Dwutygodniowe i dłuższe wyjazdy uczniów:

- wyłącznie w kraju
- częściowo w kraju, a częściowo za granicę
- wyłącznie za granicę
- gospodarstwa, z których żaden uczeń nie wyjechał

RYS. 11. Czy były to wyjazdy:

POWODY REZYGNACJI Z CO NAJMNIEJ TYGODNIOWYCH WYJAZDÓW WAKACYJNYCH

Respondenci zapytani, dlaczego uczniowie z ich gospodarstwa domowego nie wyjechali na choćby tygodniowy letni wypoczynek, najczęściej odpowiadali, że brakowało pieniędzy na wyjazd (34% gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, ale któreś z nich nie wyjechało na co najmniej tygodniowy wypoczynek). Przyczyny finansowe wskazywane były częściej niż w roku poprzednim, ale znacznie rzadziej niż przed rokiem 2016. Drugą pod względem częstości wskazywania przyczyną niewyjeżdżania przez uczniów podczas letnich wakacji na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania jest po prostu brak ochoty na takie wyjazdy (21% gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, ale któreś z nich nie wyjechało na co najmniej tygodniowy wypoczynek). Rzadziej niż przed rokiem wskazywano, że nie było możliwości wyjazdu, brak było zorganizowanych form wypoczynku (15% gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, ale któreś z nich nie wyjechało na co najmniej tygodniowy wypoczynek). Nieco częściej niż przed rokiem na przeszkodzie stała natomiast wakacyjna praca zarobkowa uczniów (14% gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, ale któreś z nich nie wyjechało na co najmniej tygodniowy wypoczynek). Niemal równie często jako przyczynę rezygnacji z wyjazdów wskazywano brak czasu samych uczniów lub ich rodziców/opiekunów (12%).

TABELA 1

Dlaczego uczniowie nie wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania? Czy dlatego że:	Wskazania respondentów z gospodarstw domowych, w których co najmniej jeden uczeń nie wyjechał w wakacje nawet na tygodniowy wypoczynek (według terminów badań)							
	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019
	N=198	N=159	N=168	N=135	N=135	N=115	N=83	N=105
	w procentach							
– brakowało pieniędzy na wyjazd	61	66	73	54	38	46	21	34
– nie chcieli wyjeżdżać	28	17	18	27	36	29	16	21
– nie było możliwości wyjazdu, brak zorganizowanego wypoczynku	35	30	28	30	28	26	26	15
– pracowali zarobkowo	9	10	12	14	18	16	5	14
– są za mali	17	12	18	13	19	24	8	13
– brakowało czasu (uczniom lub opiekunom)	20	26	20	32	24	20	10	12
– byli potrzebni w domu, w gospodarstwie rolnym	20	19	18	15	10	22	11	7
– nie muszą wyjeżdżać na wakacje, mogą wypoczywać w domu	25	26	29	32	42	44	8	7
– stan zdrowia nie pozwalał im na wyjazd	2	4	4	4	5	8	9	4
Inne przyczyny	7	13	10	9	15	9	3	1

Warto zwrócić uwagę na znaczące zmniejszenie się w ostatnich dwóch latach odsetka rodziców wyrażających przekonanie, iż dzieci i młodzież w wieku szkolnym nie muszą wyjeżdżać na wakacje, mogą wypoczywać w domu (obecnie odpowiedzi 7% respondentów z gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, ale któreś z nich nie wyjechało na co najmniej tygodniowy wypoczynek). W tym roku rzadziej niż w poprzednich latach wskazywano też, że uczniowie byli podczas letnich wakacji potrzebni w domu lub w gospodarstwie rolnym (7%). Najczęściej wskazywano, iż rezygnację z co najmniej tygodniowych wakacyjnych wyjazdów spowodował stan zdrowia uczniów (4%).

Poprzedni rok okazał się rekordowy, jeżeli chodzi o odsetek uczniów w wieku 7–19 lat, którzy skorzystali podczas letnich wakacji z co najmniej tygodniowego wypoczynku wyjazdowego. W tym roku zasięg tej formy wypoczynku był podobny jak dwa i trzy lata temu, ale nadal większy niż kiedykolwiek wcześniej od 1993 roku. Jednocześnie w tym roku nie zmniejszył się znacząco odsetek gospodarstw domowych z dziećmi w wieku szkolnym, które wyjechały na co najmniej dwutygodniowe letnie wakacje.

Po rocznej przerwie na pierwsze miejsce wśród przyczyn niewysyłania dzieci na przynajmniej tygodniowe wyjazdy wakacyjne ponownie wysunął się brak pieniędzy. Upowszechnienie się co najmniej tygodniowych letnich wyjazdów wypoczynkowych dzieci i młodzieży w wieku szkolnym wiązaliśmy z poprawą sytuacji materialnej gospodarstw domowych, w których są dzieci, a w szczególności ze świadczeniem z programu „Rodzina 500 plus”. Być może zatem tegoroczne dane wskazujące na zmniejszenie się w stosunku do poprzedniego roku popularności wysyłania dzieci na co najmniej tygodniowy letni wypoczynek poza miejsce zamieszkania i wskazywane powody rezygnacji z takich wyjazdów wiązać należy ze wzrostem cen towarów i usług, co skutkuje spadkiem siły nabywczej³.

Opracowała

Barbara Badora

³ Wg GUS w lipcu i sierpniu br., w stosunku do analogicznych miesięcy poprzedniego roku, wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł 102,9 (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-pot-inflacja/miesieczne-wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-od-1982-roku/>).